

NORGES BANKS UTLÅNSUNDERSØKELSE

Uendret låneetterspørsel fra husholdninger og foretak

4. KVARTAL 2017
PUBLISERT: 18.01.2018

UNDERSØKELSEN ER GJENNOMFØRT I PERIODEN
20. DESEMBER – 9. JANUAR 2018

NORGES BANK

Norges Banks kvartalsvise utlånsundersøkelse er en kvalitativ spørreundersøkelse om bankenes kredittpraksis og hvordan de vurderer etterspørselen etter lån. De ti største bankene i det norske lånemarkedet deltar i undersøkelsen: DNB, Nordea, Danske Bank, Handelsbanken, Sparebank 1 SR-bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i 4. kvartal 2007.

Spørsmålene skiller mellom lån til husholdninger og lån til ikke-finansielle foretak. Bankene blir bedt om å angi endringer i låneetterspørsel, kredittpraksis og betingelser fra det nest siste kvartalet til det kvartalet som nettopp er avsluttet. De blir også bedt om å sammenligne utviklingen i kvartalet som nettopp er avsluttet med forventningene til kommende kvartal. Spørsmålene besvares ved å krysse av på en skala med fem alternativer: økt mye, økt noe, ingen endring, falt noe, falt mye. I figurene i rapporten er svaralternativene konvertert til en tallskala som løper fra +2 til -2. Dersom alle bankene i utvalget svarer at etterspørselen har økt noe, blir verdien i figuren 1. Dersom alle svarer at etterspørselen har økt mye, blir verdien 2. Svarene er aggregert og vektet slik at de gjenspeiler størrelsen på bankenes gjennomsnittlige utlånsvolum de siste par årene.

Fra og med 4. kvartal 2016 er det gjort enkelte endringer i spørsmålene i utlånsundersøkelsen og måten resultatene rapporteres. Endringene er små og har ikke resultert i brudd i tallseriene. Norges Bank Staff Memo 17/2016, [«Bankenes etterspørsel og kredittpraksis siden 2008: Resultater fra Norges Banks utlånsundersøkelse»](#), gjør rede for erfaringer med utlånsundersøkelsen.

Norges Banks utlånsundersøkelse 4. kvartal 2017

Etterspørselen etter lån fra husholdninger og ikke-finansielle foretak var om lag uendret i 4. kvartal 2017. Kredittpraksisen overfor husholdninger og foretak var også uendret, men bankene har økt egenkapitalkravene overfor foretakene noe. For 1. kvartal 2018 venter bankene små eller ingen endringer i etterspørsel, kredittpraksis, lånebetingelser, utlånsrenter og utlånsmarginer.

Utlån til husholdninger

Husholdningenes samlede etterspørsel etter boliglån var om lag uendret i 4. kvartal, se figur 1. Dette var sterkere enn ventet. I 3. kvartal ventet bankene en nedgang i etterspørselen i 4. kvartal, både samlet og for førstehjemslån, se figur 3. Fremover venter bankene igjen litt svakere etterspørsel.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor husholdningene i 4. kvartal, se figur 2 og 4. Det var ingen endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var også uendret, se figur 5 til 8. Fremover forventes det heller ingen endringer.

Bankene rapporterte om uendret utlånsmargin på lån til husholdninger i 4. kvartal. Det var ingen vesentlige endringer i faktorer som påvirker utlånsmarginen, heller ikke utlånsrenten, se figur 9 og 10. Fremover forventes det heller ikke vesentlige endringer.

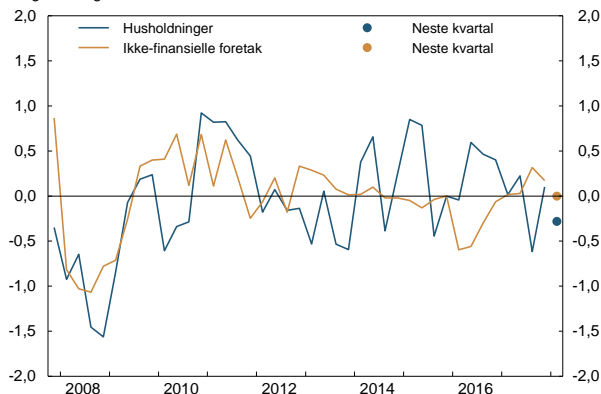
Utlån til ikke-finansielle foretak

De ikke-finansielle foretakenes samlede etterspørsel var omlag uendret i 4. kvartal 2017, se figur 1. Det gjelder også etterspørselen etter fastrentelån og lån til næringsseidom, se figur 11. Bankene venter ingen endringer i etterspørselen fremover.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor foretakene i 4. kvartal, se figur 2 og 12. Det var få endringer i faktorene som påvirker kredittpraksisen. Bankenes lånebetingelser var stort sett uendret, bortsett fra kravene til låntakernes egenkapital som økte noe, se figur 13 til 16. Flere banker påpeker at det er økt usikkerhet innenfor segmentene næringsseidom og boligbygging. Fremover ventes det ikke endringer.

Bankene rapporterte om et lite fall i finansieringskostnadene og et nesten tilsvarende fall i utlånsrentene i 4. kvartal, se figur 17 og 18. Utlånsmarginen var lite påvirket. Fremover ventes det ikke endringer.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

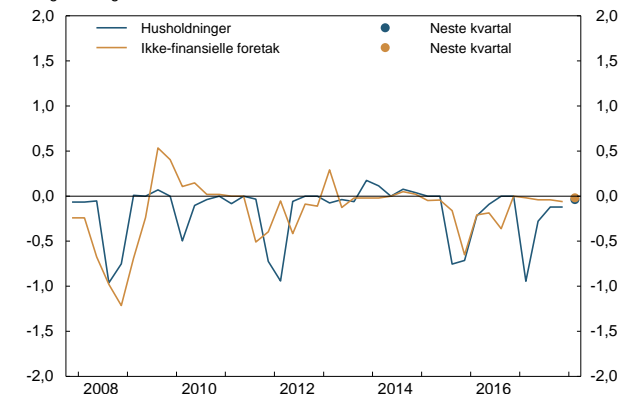
¹ Lån med pant i bolig

² Samlede lån til ikke-finansielle foretak

³ 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye

Kilde: Norges Bank

Figur 2 Kredittpraksis overfor husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

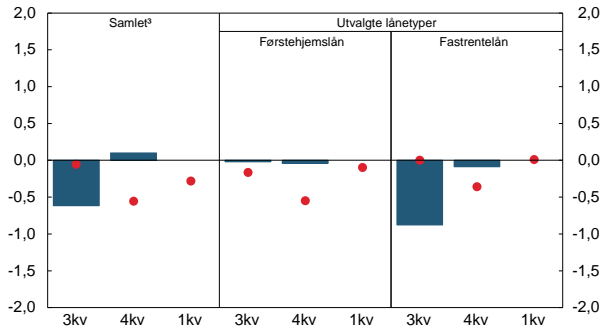
¹ Lån med pant i bolig

² Samlede lån til ikke-finansielle foretak

³ 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye

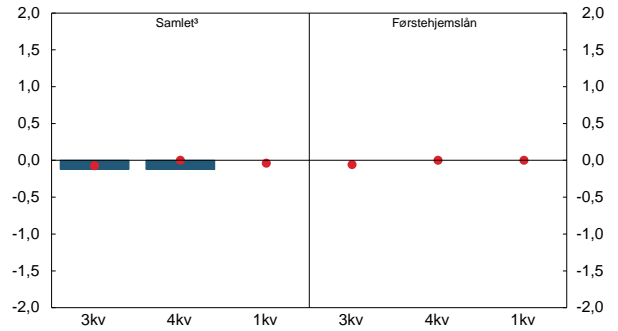
Kilde: Norges Bank

Figur 3 Husholdningenes etterspørsel etter lån med pant i bolig¹.
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

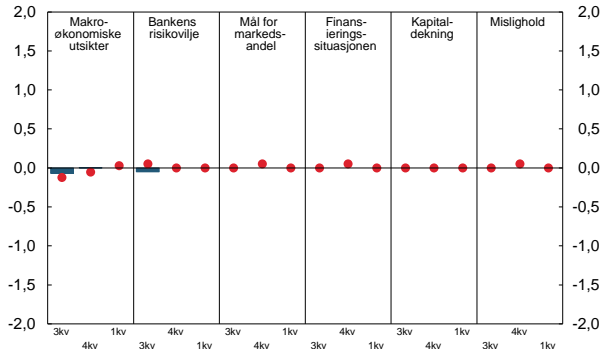
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Faller noe/mye
³ Samlet etterspørsel er summen av etterspørsel etter førstehjemslån, fastrentelån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
Kilde: Norges Bank

Figur 4 Kredittpølse overfor husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

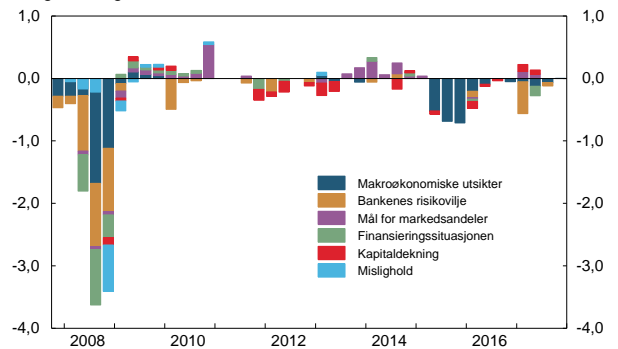
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Strammet til noe/mye
³ Samlet kredittpølse er kredittpølse for førstehjemslån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
Kilde: Norges Bank

Figur 5 Faktorer som påvirker kredittpølsen overfor husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

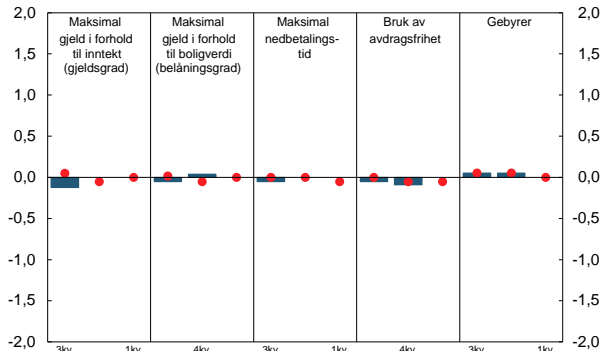
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpølsen overfor husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2017

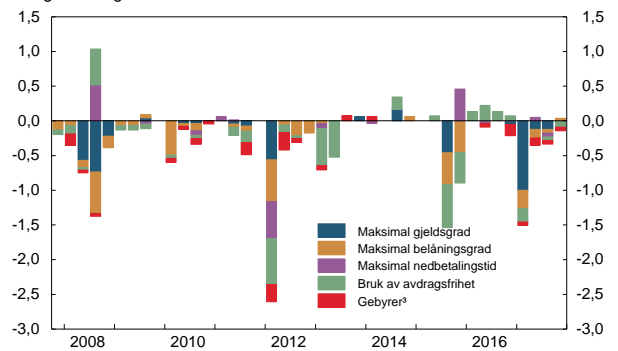
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 12.
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 7 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

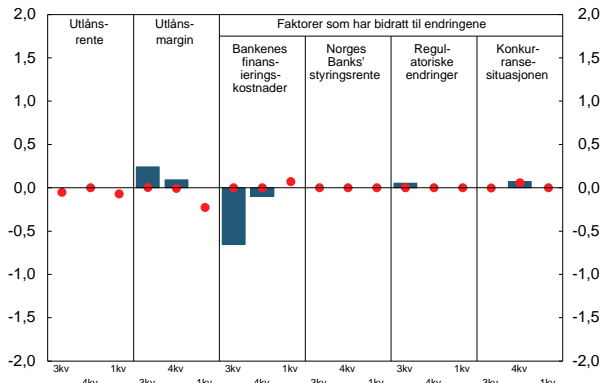
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 8 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2017

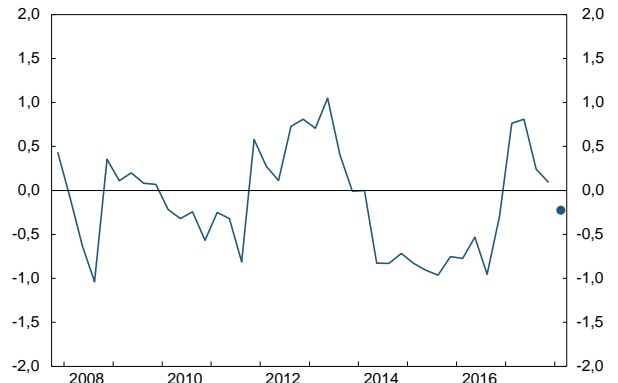
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10.
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Faller noe/mye
³ Gebyrserien er negativisert fordi økte gebyrer gjør det vanskeligere å få lån
Kilde: Norges Bank

Figur 9 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til husholdninger.
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

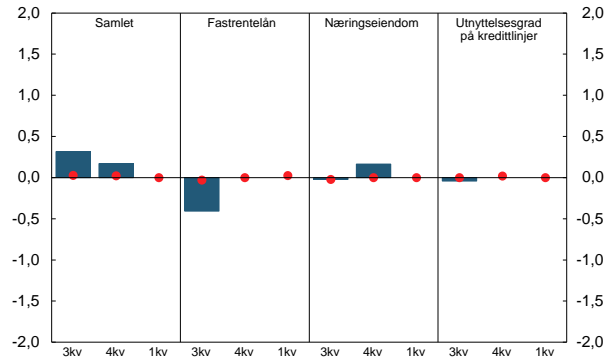
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 10 Utlånsmargin på samlede lån med pant i bolig til husholdninger.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

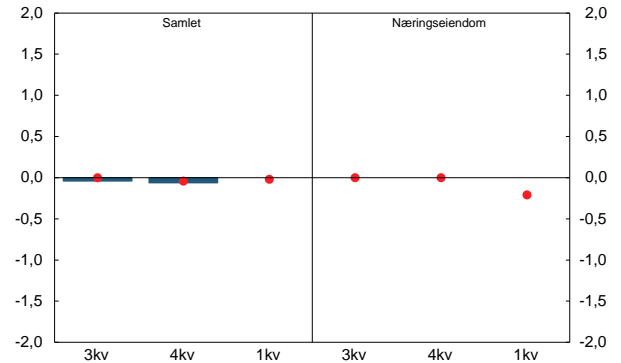
¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 11 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

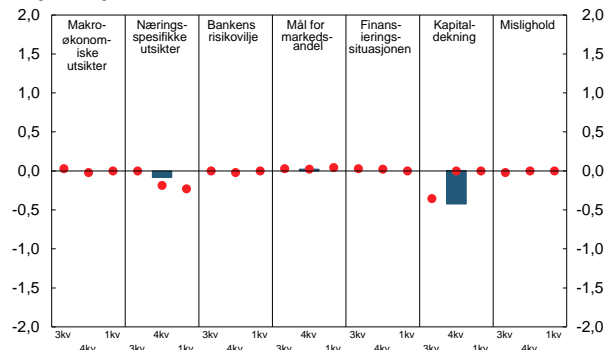
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 12 Kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

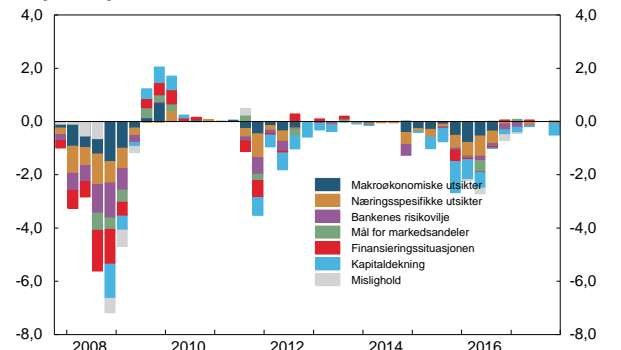
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 13 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

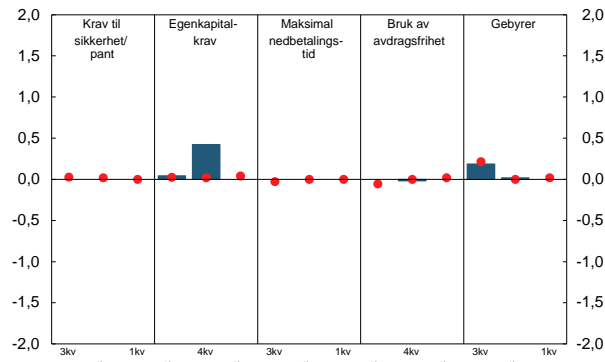
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 14 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2017

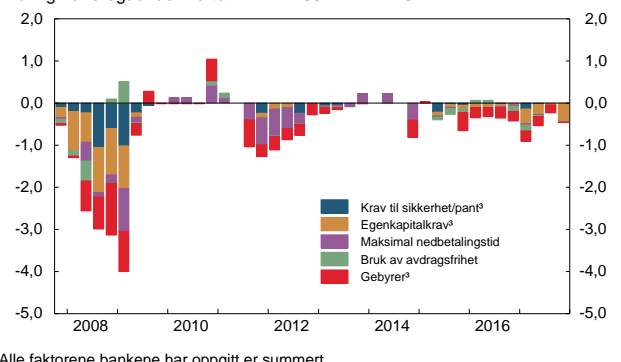
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 14
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 15 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

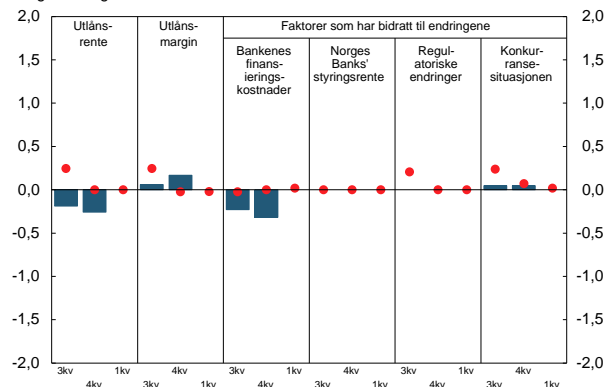
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 16 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2017

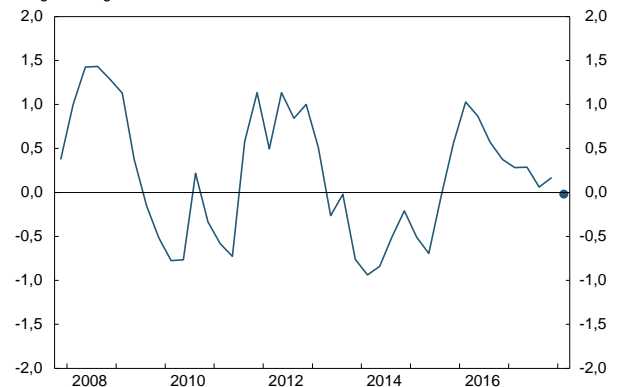
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Økning i 3-seriene betyr at det blir vanskeligere å få lån.
I figuren er seriene derfor negativisert
Kilde: Norges Bank

Figur 17 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2017 - 1. kv. 2018

¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 18 Utlånsmargin på samlede lån til ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank